

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องเรื่องการวิเคราะห์และพัฒนาเว็บไซต์วิทยุออนไลน์ : กรณีศึกษาศาสนาวิฑูเสียงสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามแก่ผู้ให้บริการวิทยุออนไลน์จำนวน 60 คน โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ

1. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของผู้ให้บริการเว็บไซต์วิทยุออนไลน์ของสถานีวิฑูเสียงสื่อสารมวลชน
2. เพื่อออกแบบสถาปัตยกรรมเว็บไซต์วิทยุออนไลน์ที่เหมาะสมสำหรับผู้ให้บริการเว็บไซต์วิทยุออนไลน์ของสถานีวิฑูเสียงสื่อสารมวลชน

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55 และเพศชายร้อยละ 45 โดยมีอายุระหว่าง 16-20 ปี ร้อยละ 65 มีอายุ 23-30 ปี ร้อยละ 35 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 90 และมัธยมศึกษาปวช. ร้อยละ 10 ซึ่งเป็นนักเรียน/นักศึกษาทั้งหมด คือ ร้อยละ 100 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คือ ร้อยละ 95

5.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้บริการวิทยุออนไลน์

กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการใช้บริการวิทยุออนไลน์ส่วนใหญ่น้อยกว่าสัปดาห์ละครั้ง ร้อยละ 65 ช่วงเวลาที่ใช้วิทยุออนไลน์มากที่สุด คือ เวลา 18.00-21.59 น. ร้อยละ 40 ระยะเวลาในการใช้วิทยุออนไลน์ส่วนใหญ่ คือ 30 นาที – 1 ชั่วโมง ร้อยละ 45 สถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ต คือ หอพัก ร้อยละ 70 และความเร็วของอินเทอร์เน็ตที่กลุ่มตัวอย่างใช้ส่วนใหญ่ คือ 1 Mb/s ร้อยละ 23.33

5.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้ให้บริการ

ส่วนใหญ่ผู้ให้บริการมีความต้องการใช้บริการวิทยุออนไลน์เพื่อความบันเทิง คือ ร้อยละ 85

5.1.4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของเว็บไซต์ในด้านต่างๆประเมินเป็นร้อยละ

1. ก่อนการปรับปรุง

เกี่ยวกับรูปแบบของเว็บไซต์ของสถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชน

ด้านการออกแบบ

การออกแบบหน้าเว็บไซต์ ของสถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชนนั้น เลือกใช้โทนสีมืด ที่ให้ความรู้สึกเคร่งขรึม จริงจัง เหมาะสมกับแนวทางในการนำเสนอข้อมูลของสถานี ตัดกับพื้นสีขาวที่เลือกใช้เป็นพื้นหลังของหน้าเว็บไซต์ ด้านปุ่มกดแบ่งตามหมวดหมู่ที่ต้องการนำเสนอบนหน้าเว็บไซต์ แต่บางปุ่มยังมีขนาดเล็ก ขัดแย้งต่อการใช้งาน การออกแบบโครงสร้างของเว็บไซต์มีการแบ่งหมวดหมู่อย่างชัดเจน และใช้รูปภาพเข้ามาเพื่อนำเสนอเรื่องราว เป็นการดึงดูดผู้ใช้งานคลิกเข้าไปชม ความเร็วในการใช้งานและการตอบสนองผู้ใช้งานอยู่ในขั้นดีมาก เนื่องจากข้อมูลที่นำเสนอบนเว็บไซต์ เลือกใช้การนำเสนอในรูปแบบที่สามารถใช้งานได้ง่าย ในส่วนของการรับฟังวิทยุออนไลน์ค่อนข้างชัดเจนแต่ยังไม่ค่อยต่อเนื่อง

ด้านเนื้อหา

การนำเสนอเนื้อหาภายในเว็บไซต์ ส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาที่นำเสนอทางสถานีวิทยุอยู่แล้วในรูปแบบ News and Talk แต่จุดเด่นของด้านเนื้อหาของเว็บไซต์ของสถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชน ที่แตกต่างจากเว็บไซต์อื่นๆ คือ รายการ e-radio ซึ่งเป็นรายการที่ผลิตเพื่อออกอากาศผ่านทางเว็บไซต์เท่านั้น โดยโครงการดังกล่าวได้นำเสนอผ่านทางเว็บไซต์ของสถานีอย่างต่อเนื่องมาเป็นปีที่ 5 แล้ว เนื่องจากทางสถานีได้มีการปรับปรุงพัฒนาเกี่ยวกับรายการ e-radio เป็นประจำทุกปี

จากการรวบรวมความคิดเห็นซึ่งประเมินเป็นร้อยละนั้น ในส่วนของการออกแบบหน้าเว็บไซต์วิทยุออนไลน์มีเพียงร้อยละ 7.5 เท่านั้นที่คิดว่าไม่เหมาะสมซึ่งส่วนใหญ่จะให้ความเห็นว่าไม่เหมาะสมในด้านด้านสีที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปานกลางเพราะมีคเป็นสีดำน่าจะใช้สีที่สดใส น่ารักและมีความหลากหลาย มีตัวกระพริบ มีความดึงดูดใจให้คลิกเข้าไป และควรแก้ไขในด้านความเร็วในการใช้งานด้วย

การตอบสนองในการใช้งานของเว็บไซต์มีความเหมาะสมในระดับมากและปานกลางเท่ากัน

ด้านการออกแบบในเรื่องสีส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีระดับความพึงพอใจในระดับปานกลาง ความสว่างของหน้าจอส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก และขนาดปุ่มกดส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจในระดับระดับปานกลาง

ด้านโครงสร้างของเว็บ/เทคนิค เรื่องความยากง่ายในการลิงค์ส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจในระดับปานกลาง ความเร็วในการใช้งานส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก การตอบสนองผู้ใช้ส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจในระดับมากและระดับปานกลาง

ด้านเสียง เรื่องความชัดเจนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก ความต่อเนื่องกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจในระดับปานกลาง

2. ภายหลังการปรับปรุง

เกี่ยวกับรูปแบบของเว็บไซต์ของสถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชน

ด้านการออกแบบ

การออกแบบหน้าเว็บไซต์หลังจากที่ได้รวบรวมความคิดเห็นจากผู้ให้บริการพบว่าปัญหาของหน้าเว็บไซต์เดิมคือสีสันที่ใช้โทนมืดในการออกแบบทำให้เกิดความรู้สึกไม่กระฉับกระเฉง ตื่นตัวในการใช้บริการเว็บไซต์ แนวคิดในการออกแบบหน้าเว็บไซต์ใหม่จึงเพิ่มสีสันเข้าไป โดยเฉพาะสีส้มซึ่งเป็นสีโทนร้อนที่ให้ความรู้สึกกระปรี้กระเปร่า รวมทั้งประเทศไทยเป็นประเทศในเขตร้อนจึงได้เลือกใช้สีส้มเป็นพื้นหลังเพื่อดึงดูดให้ผู้ใช้งานเข้าไปใช้บริการอย่างต่อเนื่องไม่เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายได้ แต่โครงสร้างของเว็บไซต์ส่วนใหญ่ก็ยังคงไว้ตามเดิม เช่น การใช้พื้นสีขาวในการนำเสนอ การแบ่งหมวดหมู่ต่างๆบนหน้าเว็บไซต์ เป็นต้นเนื่องจากเว็บไซต์เดิมทำได้ดีอยู่แล้ว

ด้านเนื้อหา
การนำเสนอเนื้อหาภายในเว็บไซต์ ส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาที่นำเสนอทางสถานีวิทยุอยู่แล้วในรูปแบบ News and Talk แต่จุดเด่นของด้านเนื้อหาของเว็บไซต์ของสถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชน ที่แตกต่างจากเว็บไซต์อื่นๆ คือ รายการ e-radio ซึ่งเป็นรายการที่ผลิตเพื่อออกอากาศผ่านทางเว็บไซต์

เท่านั้น โดยโครงการดังกล่าวได้นำเสนอผ่านทางเว็บไซต์ของสถานีอย่างต่อเนื่องมาเป็นปีที่ 5 แล้ว เนื่องจากทางสถานีได้มีการปรับปรุงพัฒนาเกี่ยวกับรายการ e-radio เป็นประจำทุกปี ซึ่งในการปรับปรุงหน้าเว็บไซต์ในครั้งนี้ได้มีการปรับปรุงทางด้านเนื้อหาเพิ่มเติม

ด้านการออกแบบในเรื่องสีส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีระดับความพึงพอใจในระดับปานกลาง ความสว่างของหน้าจอส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก และขนาดปุ่มกดส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจในระดับระดับปานกลาง ซึ่งถ้าเทียบกับตารางแรกจะพบว่ามีค่าใกล้เคียงกัน เพียงแต่ค่าเฉลี่ยจะลดลงเพียงเล็กน้อย โดยค่าเฉลี่ยของสีลดลงจาก 3.65 เป็น 3.3 ความสว่างลดลงจาก 4.35 เป็น 4.1 และขนาดของปุ่มลดลงจาก 3.9 เป็น 3.8 ตามลำดับ

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

สื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญต่อพลวัตด้านต่างๆ ในสังคมมาโดยตลอด นับตั้งแต่หนังสือพิมพ์ถือกำเนิดขึ้นจนกระทั่งมีการพัฒนาเทคโนโลยีในด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ก็ยิ่งทำให้บทบาทของสื่อสารมวลชนแพร่กระจายออกไปในวงกว้างมากขึ้น ประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ในหลากหลายรูปแบบและยอมรับสื่อต่างๆ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตประจำวัน สื่อสารมวลชนจึงกลายเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญยิ่งทั้งในแง่ของการให้ข้อมูลข่าวสารและการโน้มนำสังคมในด้านต่างๆ จนได้รับการยอมรับว่าสื่อมวลชนเป็นดัง “ฐานันดรที่สี่” (The Fourth Estate) ต่อจากพระมหากษัตริย์ ศาสนจักร และรัฐสภา

ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่า สื่อสารมวลชนเริ่มเข้ามามีบทบาทที่สำคัญในโลกยุคสมัยใหม่มากขึ้น และความเป็นสมัยใหม่นี้เอง ทำให้การติดต่อสื่อสารและการเข้าถึงสื่อ เป็นไปได้โดยง่ายมากขึ้น เหตุนี้การศึกษาวิเคราะห์และการพัฒนาเว็บไซต์ ในเรื่องของวิทยุออนไลน์จึงเป็นประเด็นที่ผู้ศึกษาสนใจ ที่จะศึกษาว่า ความต้องการของผู้ใช้บริการมีความต้องการอย่างไรบ้าง ในฐานะผู้ให้บริการและเกี่ยวข้อง โดยที่มีโอกาสได้ให้บริการมาโดยตลอด จึงมีความต้องการที่จะศึกษาและพัฒนาเว็บไซต์เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการให้ได้มากที่สุด

จากการศึกษาดังกล่าวโดยใช้การวิเคราะห์และสรุปผลแล้ว เราสามารถอภิปรายผลการศึกษาในเรื่องดังกล่าว จำแนกตามประเด็น ดังนี้คือ

5.2.1 ด้านการเลือกใช้บริการ

จากแนวคิดเรื่องการประเมินความต้องการ เราจะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มนุษย์เลือกใช้บริการในข้อมูลข่าวสารนั้นนั่นก็คือ

ประการแรก สามารถเข้าถึงได้ ด้วยความสะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงสามารถวัดได้

ประการที่สอง มีความครบถ้วน ของข้อมูล

ประการที่สาม ความถูกต้องเที่ยงตรง

ประการที่สี่ ความเหมาะสม

ประการที่ห้า ความทันเวลา

ประการที่หก ความชัดเจน

ประการที่เจ็ด ความยืดหยุ่น

ประการที่แปด ความสามารถในการพิสูจน์ได้

ประการที่เก้า ความซ้ำซ้อน

และประการสุดท้าย ความไม่ลำเอียง

จากการศึกษาจากแบบสอบถามและการอภิปรายกลุ่มเราพบว่า กลุ่มตัวอย่างและผู้ฟังส่วนใหญ่ใช้บริการวิทยุออนไลน์เพื่อความบันเทิงและมีติดตามข่าวสารบ้าง และมีส่วนน้อยเพื่อความบันเทิงและเป็นกลุ่มที่ฟังเป็นประจำ เพราะกลุ่มตัวอย่างมองว่า การใช้บริการประเภทนี้มุ่งที่จะใช้เพื่อความบันเทิงในช่วงเวลาที่ให้บริการอินเทอร์เน็ต และสะดวกมากกว่าที่จะค้นหาเพลงในหมวดอื่นๆ นอกจากนี้เรายังทราบอีกว่า การใช้บริการวิทยุออนไลน์ ผู้ใช้จะเลือกเว็บไซต์ที่สามารถเข้าได้ง่าย และรวดเร็วต่อการบริการ สามารถลิงค์เข้าหาส่วนต่างๆ ได้อย่างสะดวก และที่สำคัญ ความสวยงามของหน้าเว็บไซต์ยังมีส่วนสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างเลือกที่จะใช้บริการ

5.2.2 ด้านการออกแบบ

สี

สีที่ใช้บนหน้าเว็บไซต์มีส่วนสำคัญในการดึงดูดผู้ใช้บริการให้สนใจและมีความต้องการในการใช้บริการในครั้งต่อไป ซึ่งเป็นไปตามหลักจิตวิทยาการออกแบบ (Design Psychology) ที่มีจุดประสงค์เพื่อที่จะสร้างสภาพแวดล้อมที่สะท้อนถึงตัวบุคคลหรือกลุ่มนั้นๆ และสภาพแวดล้อมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวก โดยเฉพาะการนำสีส้มมาใช้ในการปรับปรุงเว็บไซต์ซึ่งสีส้มนี้สามารถสร้างความรู้สึกที่ดีแก่ผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้คนในเขตร้อน ตามแหล่งอ้างอิงได้กล่าวว่าผู้ที่อยู่ในเขตร้อนมักจะชอบสีวรรณะร้อน เช่น สี เหลือง แดง ส้ม และถือเป็นการรับรู้ของตามภูมิหลังของผู้ใช้บริการ อีกทั้งสีส้มซึ่งเป็นสีโทนร้อนยังเป็นสีที่กระตุ้นให้ผู้ที่เข้าเว็บไซต์เกิดความตื่นตัวเมื่อเข้ามาใช้บริการ ไม่ทำให้เบื่อหน่ายระหว่างการใช้เว็บไซต์ ดังจะเห็นได้จากระดับความพึงพอใจในระดับปานกลางของกลุ่มตัวอย่าง แต่อย่างไรก็ตามการใช้สีบนเว็บไซต์ก็ยังไม่ใช่ข้อตัดสินใจว่าผู้ใช้บริการจะชอบหรือเลือกการใช้บริการซึ่งอาจจะมีปัจจัยอื่นๆเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การชอบสีส่วนบุคคล หรือการชอบสีที่สบายตามากกว่าสีเข้ม เป็นต้น

ความสว่างของจอ

ความสว่างจอหน้าจอก็มีผลทางจิตวิทยาต่อการเลือกใช้บริการของผู้ใช้เช่นกัน เนื่องจากความสว่างทำมีผลต่อความสบายตาในการรับข้อมูลบนหน้าจอ ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้บริการเว็บไซต์ได้เป็นเวลานาน ซึ่งผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดีแสดงว่าความสว่างบนหน้ามีความเหมาะสมในการใช้บริการพอสมควรซึ่งอาจเป็นส่วนสำคัญในการในการตัดสินใจเลือกการใช้บริการ

ขนาดของปุ่มกด

ด้านของขนาดและปุ่มกดนั้นพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการเว็บไซต์มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าผู้ใช้บริการค่อนข้างพึงพอใจและเห็นว่าขนาดของปุ่มกดมีขนาดที่เหมาะสมกับการใช้งานในปัจจุบัน ซึ่งเป็นไปตามหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ในด้านของความกลมกลืน (Harmony) ที่มีขนาด รูปทรงที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกัน เมื่อใช้งานแล้วสามารถสนับสนุนการใช้งานได้เป็นอย่างดี และหากพัฒนามากขึ้นก็อาจจะมีความสมบูรณ์และความพึงพอใจมากขึ้น

5.2.3 ด้านโครงสร้างของเว็บไซต์/เทคนิค

สำหรับความยากง่ายในการลิงค์ข้อมูลบนหน้าเว็บไซต์นั้นกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของลินช์และฮอร์ตัน (Lynch and Horton, 1999) จึงได้เสนอแนวคิดสำหรับการออกแบบเว็บไซต์ว่า การออกแบบเว็บไซต์ที่ดี ควรจะต้องวางโครงสร้างให้มีความสมดุล มีความเชื่อมต่อสัมพันธ์กันระหว่างรายการ (Menu) หรือโฮมเพจ กับหน้าเนื้อหาอื่นๆ รวมถึงการเชื่อมโยงไปสู่ภาพและข้อความต่างๆ โดยการวางแผนโครงสร้างให้ดี เพื่อป้องกันอุปสรรคที่จะเกิดต่อผู้ใช้ เช่น การหลงทางของผู้ใช้ ในขณะที่เข้าสู่เนื้อหาในจุดรวม (Node) ต่างๆ เป็นต้น ซึ่งจะสังเกตได้ว่า ค่าความพึงพอใจจะอยู่ในระดับมากมาโดยตลอด และเพิ่มขึ้นจากการสำรวจในรอบที่สอง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกที่จะเข้าใช้บริการ

5.2.4 ด้านเสียง

สำหรับเสียงนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อใช้ในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ความชัดเจนและต่อเนื่องของเสียงก็มีส่วนสำคัญ เนื่องจากจะทำให้ผู้รับสารเข้าใจตรงตามเป้าหมายของผู้ส่งสารหรือไม่ นั่นคือความชัดเจนและความต่อเนื่องนั้นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสาร จากการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก แสดงว่าเสียงที่ใช้บนเว็บไซต์นั้นมาความเหมาะสมและสามารถตอบสนองการใช้งานได้เป็นอย่างดี เพราะเสียงเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้วิทยุออนไลน์สามารถใช้งานได้ดี และถ้าหากเสียงมีความขัดข้องก็อาจสร้างความรำคาญให้กับผู้ฟังได้

ดังนั้นหากกล่าวโดยรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก เพราะอาจเนื่องมาจากความสมดุลในองค์ประกอบของศิลป์ที่ทำให้ผู้ใช้บริการชื่นชอบ และความกลมกลืนที่จะประสานสัมพันธ์กันขององค์ประกอบของศิลป์ อย่างไรก็ตาม การตั้งข้อสังเกตของผู้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของสีที่แบ่งตามลักษณะทางภูมิศาสตร์นั้น ซึ่งไทยอาจจะเป็นเขตร้อนซึ่งตามหลักการแล้ว อาจจะชอบสีแดง ส้ม เหลือง แต่อาจด้วยบริบททางวัฒนธรรมของไทยที่รักสงบ เป็นเมืองพุทธ

ชอบความสงบร่มเย็น ก็อาจจะมีมากขึ้นชอบสิ่งอื่น ๆ ด้วย เช่น สีขาว สีเขียว หรือสีศศิ หากเป็นสมัยนิยมตามแบบฉบับวัยรุ่นก็เป็นได้

นอกจากนั้น การจัดองค์ประกอบภาพ ที่มีการวางจุดสนใจในงาน ตำแหน่งที่สายตาคอนมอง และตำแหน่งที่มีพลังดึงดูดก็อาจเป็นส่วนหนึ่งของการใช้บริการดังกล่าวได้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการวิเคราะห์และพัฒนาเว็บไซต์วิทยุออนไลน์ กรณีศึกษาศาสนาวิทยาลัยเชียงใหม่ สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจต่อการให้บริการวิทยุออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ และครอบคลุมเครือข่ายการให้บริการ เพราะการพัฒนาเว็บไซต์จำเป็นต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกและยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์และใช้ช่องทางเหล่านี้ในการสื่อสารกับผู้ให้บริการมากกว่านี้ เพราะการรับรู้และการเข้าถึงยังไม่มากเท่าที่ควร เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อในรูปแบบอื่น เพราะจากการสอบถามเราจะเห็นว่า หลายคนยังไม่รู้จักการบริการประเภทนี้เท่าที่ควร

3. ควรจัดสรรเวลาให้ท้องถิ่น และสถานศึกษาเข้ามาใช้ประโยชน์ของวิทยุออนไลน์มากขึ้น เพราะจะทำให้เรื่องเทคโนโลยีเป็นเรื่องที่เข้าใจง่าย และไม่เป็นเรื่องที่น่ากลัวที่จะเข้าถึง ซึ่งในอนาคตสื่อวิทยุออนไลน์อาจเป็นทางเลือกหนึ่งของการให้บริการแก่ชุมชน สถานศึกษาและผู้ให้บริการทั่วไป

4. การศึกษาในเรื่องการพัฒนาวิทยุออนไลน์ เป็นการศึกษาที่ควรนำไปศึกษาค้นคว้าในลักษณะอื่นๆมากขึ้น เพราะจะเป็นประโยชน์ที่สำคัญในการพัฒนาเรื่องวิทยุออนไลน์ให้เข้าถึงความต้องการของประชาชนและเป็นสื่อทางเลือกที่สำคัญอีกทางหนึ่งของผู้ใช้บริการในอนาคตต่อไป